

درس ۱۳ (غزنویان و سلجوقیان و خوارزمشاهیان)

۱ غزنویان چرا به این نام مشهور شدند؟

غزنویان دودمانی ترک تبار بودند که چون حکومت خود را از شهر غزنین (غزنه) آغاز کردند به این نام مشهور شدند.

۲- محمود غزنوی چگونه به حکومت رسید؟

هنگامی که حکومت سامانیان به نهایت ضعف و ناتوانی رسید، محمود غزنوی که حاکم غزنه بود، خراسان را تصرف کرد. خلیفه عباسی نیز حکومت او را به رسمیت شناخت.

۳- چرا سلطان محمود غزنوی در اغلب جنگ هایش پیروز می شد؟

سلطان محمود غزنوی به پشتوانه ی سپاه نیرومند خود در اغلب جنگ ها، پیروزی هایی به دست آورد و قلمرو خود را تازی در مرکز ایران گسترش داد.

۴- سلطان محمود به چه جهت در تاریخ شهرت یافت؟

چندین بار به هندوستان لشکر کشی کرد و به همین سبب در تاریخ شهرت یافت.

۵- بهانه محمود غزنوی از لشکر کشی هایش به هند چه بود؟

اگر چه این لشکر کشی ها به بهانه ی رواج اسلام صورت می گرفت اما در اصل به طمع ثروت هنگفتی بود که در این کشور وجود داشت.

۶- نتیجه ی لشکر کشی های محمود غزنوی به هند چه بود؟

وی در این لشکر کشی ها مناطقی از هندوستان را تصرف نمود و معبد سومنات را خراب کرد. او اسیران زیادی را با خود به سرزمین های دیگر برد و ثروت ها و غنائم زیادی به دست آورد که بخشی را به خلیفه پیشکش کرد.

۷- پس از سلطان محمود چه کسی به حکومت رسید و سرانجامش چه شد؟

پسرش سلطان مسعود حکومت را به دست گرفت. اگر چه سلطان مسعود فرمانروایی بی باک و جسور بود اما تدبیر پدر را نداشت. او از سلجوقیان شکست خورد و مدتی بعد توسط سپاهیان شورشی خود به قتل رسید.

۸- رابطه ی حکومت غزنویان با خلفای عباسی چگونه بود؟

رابطه دوستانه بود و سلاطین غزنوی به ویژه سلطان محمود، خود را مطیع و تابع خلافت عباسی می دانستند.

۹- سلجوقیان چه کسانی بودند؟

طایفه ای از ترکان بودند که پس از پذیرش اسلام به ماوراء النهر مهاجرت کردند.

۱۰- طغرل که بود؟

یکی از نوادگان سلجوق (جد. سلجوقیان) به نام طغرل پس از شکست سلطان مسعود غزنوی، در نیشابور بر تخت نشست

۱۱- طغرل پس از رسیدن به حکومت چه کرد؟

او پس از تسخیر مناطق مختلف ایران به بغداد رفت و حکومت شیعه مذهب آل بویه را برانداخت و سپس خطری را که از جانب خلافت فاطمی مصر متوجه خلافت عباسی بود از میان برداشت.

۱۲- چرا خلیفه به طغرل لقب سلطان رکن الدین داد؟

به دلیل اقدامات طغرل (از میان برداشتن خلافت فاطمی مصر – برانداختن حکومت آل بویه) به او این لقب را داد و حکومت او را بر ایران و عراق تأیید کرد.

۱۳- اقدامات آل ب اسلان را بنویسید؟

او برادرزاده و جانشین طغرل بود و توانست با راهنمایی خواجه نظام الملک وزیر، رقیبان داخلی را سرکوب کند و بر قدرت و استحکام حکومت سلجوقی بیفزاید. آل ب اسلان همچنین به ارمنستان و گرجستان لشکرکشی کرد.

۱۴- آل ب اسلان در نبرد ملازگرد چه کرد؟

او در نبرد ملازگرد رومیان را شکست سختی داد و امپراتور روم شرقی را به اسارت گرفت. در نتیجه ی این پیروزی، بخش های وسیعی از آسیای صغیر به تصرف سپاهیان سلجوقی در آمد.

۱۵- ملکشاه که بود و چه کرد؟

پسر آل ب اسلان از دیگر پادشاهان مشهور سلجوقی بود. وی مناطقی از ماوراءالنهر و شام را فتح کرد و حکومت سلجوقیان در دوره او به اوج قدرت رسید. به طوری که در آن دوره، محدوده جغرافیایی ایران با زمان ساسانیان برابری می کرد و از ماوراءالنهر در شرق تا دریای مدیترانه در غرب گسترش یافته بود.

۱۶- تجزیه و فروپاشی سلجوقیان چگونه صورت گرفت؟

پس از مرگ ملکشاه، شاهزادگان و فرماندهان نظامی برای رسیدن به تاج و تخت به جان یکدیگر افتادند و این اختلافات تا سقوط سلجوقیان ادامه پیدا کرد.

۱۷- سرزمین خوارزم در کجا بود و به پادشاهان آن چه می گفتند؟

خوارزم ناحیه ای حاصلخیز و آباد در جنوب دریاچه خوارزم (آرال) بود و از عهد باستان به شاهان آنجا، خوارزمشاه می گفتند

۱۸- خوارزمشاهیان چگونه توانستند بر بخش های زیادی از ایران پیروز شوند؟

خوارزمشاهیان نخست دست نشانده ی سلجوقیان و بدند اما وقتی حکومت سلجوقی ضعیف شد، آنها از فرمانبری سرپیچی کردند و سرانجام یکی از فرمانروایان خوارزم آخرین سلطان سلجوقی را شکست داد و بر بخش های زیادی از ایران چیره شد.

۱۹- چرا پایه های حکومت خوارزمشاهیان چندان محکم نبود؟

زیرا از یک سو خلیفه ی عباسی فرمانروایی آنها را به رسمیت نمی شناخت و از سوی دیگر، تسلطی بر فرمانروایان محلی نداشتند.

۲۰- چرا در بین سه سلسله ی ترک تبار، سلجوقیان اهمیت بیشتری در تاریخ ایران داشتند؟

زیرا محدوده ی جغرافیایی ایران با زمان ساسانیان برابری می کرد و از ماوراءالنهر در شرق تا دریای مدیترانه در غرب گسترش یافته بود.

*- قدرت و حکومت غزنویان بر استوار بود. (نیروی نظامی)

*- برادرزاده و جانشین طغرل بود. (آل ب اسلان)

*- در زمان ملکشاه پایتخت شهر بود. (اصفهان)